

Arthur Rimbaud

PROSADIKTER

Arbetare

Vilken olidligt ljum februarimorgon! I den ovälkomna sunnanvinden väcktes plötsligt alla våra minnen av en löjlig nöd, hela vårt unga elände!

Henrika hade på sig en bandmössa, en silkeschal och en brun- och vitrutig kjol som måste ha varit i användning ända sen mormors tid. Det såg ännu mer tröstlöst ut än en sorgklänning. Vi gick en tur ut i förstaden. Himlen var mulen och sunnanvinden drev upp alla de unkna lukterna från de härjade trädgårdarna och de förtorkade ängarna.

Det tycktes inte trötta henne så som det tröttade mig. I en vattenspöl, som förra månadens översvämning lämnat efter sig vid en stig rätt högt uppe, visade hon mig på några små, små fiskar.

Och staden förföljde oss långt ut på landet med sin rök och sitt yrkesmässiga buller. Tänk att det finns en annan värld, en plats välsignad och skuggrik att bo på! Sunnanvinden väckte till liv min barndoms eländiga minnen, mina förtvivlade somrar, den oerhörda mängd av kunskaper och styrka som ödet alltid velat neka mig. Nej, i sommar skall vi inte stanna här i detta giriga land där ingen någonsin kan glömma att vi bara är föräldralösa barn som blivit fästfolk! Jag vill inte längre bära en älskad bild på min hårdnade arm!

* * *

Grå himlar av kristall. Ett underligt mönster av broar, några raka, andra böljande, åter andra som i sneda vinklar lutar mot de första. Allteftersom den lyktskimrande kanalen buktar sig återvänder ständigt samma former, men alltid så långsträckta och lätta att stränderna, dignande av domer, tycks sänka sig och bli allt lägre. Somliga broar är lastade med ruckel, andra lyfter mot rymden master, signaler och bräckliga ledstänger. Mollackord mötas och skiljas¹, strängar är spända från stränderna. Man skymtar en röd jacka, kanske andra dräkter, musikinstrument... Är det folksånger, stycken ur furstliga konserter, fragment av offentliga hymner? Vattnet är blått och grått, brett som en havsarm.

En enda vit stråle faller högt uppifrån himlen och förintar hela denna komedi.

S t ä d e r I²

Kan det verkligen vara städer? Är det verkligen för något folkslag dessa drömlika bergskedjor vuxit sig höga som Libanon eller Alleghanybergen? Alphyddor, byggda av trä och kristall, rör sig upp eller ner längs osynlig räls för osynliga taljor. Omgärdade av kopparpalmer och kolosser ryter de urgamla kratrarna melodiskt i elden. Det klingar av kärleksfester på hängande kanaler bakom hyddorna. Klockringningarna, som jagar varandra, ger genljud i alla strupar. Kårer av jättesångare kommer springande, med kläder och standar lika lysande som ljuset på de högsta topparna. Från plattformar halvvägs i djupen basunar Rolands gelikar ut sina bedrifter. Över avgrundsbygggor och värdshustak hänger den glödande himlen sitt flaggspel vid alla master. Apoteoser störtar samman över högslätter där serafiska, kvinnliga centaurer rider omkring bland

¹ Rimbaud transponerar plötsligt det belgiska industrilandskapet med dess kolhögar och traverser till ett musikstycke, detta i full enlighet med "Siar-teoriens" strävan mot en sinnenas enhet och likvärdighet. Ö. a.

² Såväl "Städer I" som "II" torde vara moln- och solnedgångsfantasier, den senare dock mulnare och uppblandad med tydliga Londonreminiscenser. Att himmel, moln och solnedgångar för Rimbaud varit familjära hallucinationsobjekt framgår av otaliga ställen i hans verk. I "Une saison en enfer" nämner han "himmels väldiga stad" och säger några rader senare: "På himmelen ser jag emellanåt ändlösa stränder, bebodda av vita, jublande folk." Ö. a.

lavinerna. Men ovanför de högsta topparnas krön svallar ett hav som fördunklas av Venus' eviga födelse — översvämmat av sjungande flottiljer och sorlande röster från alla sina dyrbara snäckor och pärlor mörknar havet emellanåt under ett döende färgspel. Utför sluttningarna rasar dånande skördar av blommor, stora som våra sköldar och skålar. Korteger av sagodrottningar i roströda eller opalfärgade klänningar stiger upp ur fjällbäckarna, och där uppe, med klövarna i kaskaden och bland törnesnåren, diar hjortarna Diana. I förstäderna snyftar backanterna, månen glöder och tjuter. Venus hälsar på i smedernas och eremiternas grottor. Grupper av klockstaplar besjunger folkens framtidsdrömmar. Ur benvita slott stiger okänd musik. Alla sagor rör sig fritt, älgarna störtar sig in genom stadsportarna. Ett paradiset av åskväder urladdar sig. Outtröttligt dansande firar vildarna Nattens Fest. Och en gång kom jag ner mitt i vimlet på en Bagdadgata där stora sällskap strövade omkring i den täta vinden och besjöng det nya arbetets glädje — utan makt att undkomma fantomerna från sagobergen där alla väl en gång skulle återses.

Vilka krafttag, vilken lycklig stund skall återskänka mig rätten till dessa nejder från vilka jag hämtar all min sömn och varje min minsta rörelse?

S t ä d e r II

Offentlighetens Akropolis reser sig över det nutida barbariets mest oerhörda skapelser. Omöjligt att beskriva den matta dagern, blandad av reflexer från den ändlöst mulna himlen, de kejserligt praktfulla byggnaderna och markens eviga snö. Med en säregen förkärlek för de enorma måtten har man återuppfört alla den klassiska arkitekturens mästerverk — jag bevistar konstupställningar i salar, tjugu gånger större än Hampton Court. Och vilken konst! Någon norsk Nebukadnesar har konstruerat regeringspalatsens trappor — de lägre tjänstemän jag fångat skymtar av är redan stoltare än någon Brennus och jag darrar när jag ser kolossernas vakter och byggmästare. Genom att gruppera byggnaderna kring slutna platser, gårdar och terrasser har man lyckats berusa stadens kuskar.

Parkerna är ursprunglig natur, men bearbetad med en överdådig konst. Den övre staden har oförklarliga partier: en havsarm utan båtar breder ut sin hagelblå yta mellan kajer, lastade med jättekandelabrar. En kort bro leder till en utfallsport, belägen genast under Sainte-Chapelles dom. Denna dom är en konstfull stålställning, omkring femtontusen fot i genomskärning.

Av några ögonmått på kopparbryggor, plattformar och trappor, slingrande kring pelare och salar, trodde jag mig kunna sluta mig till stadens djup. Men det finns en gåta som går över mitt förstånd: hur högt eller lågt kan de andra kvarteret ligga i förhållande till Akropolis? För en främling från vår egen tid är varje upptäcktsfärd omöjlig. Affärskvarteret är en cirkusbyggnad i enhetlig stil, med arkader. Man ser inga butiker, men snön på gatan är tilltrampad... Lika sällsynta som flanörer i London en söndagsmorgon vandrar några naboer i riktning mot en diligens av ädelstenar. Några divaner av röd sammet: här serveras arktiska drycker från åttahundra till åttatusen rupies glaset. Först ville jag se om det fanns teatrar i denna cirkus men förstod redan att butikerna själva måste innehålla mörka dramer. Jag förmodar att det finns en polis-makt här, men lagarna måste vara egendomliga till den grad att jag avstår från att bilda mig någon uppfattning av stadens äventyrliv.

Förstaden är lika elegant som en vacker Parisgata och gynnas av ett luftigt ljus — det demokratiska elementet räknar endast några hundra själar. Men husen hänger inte samman här heller — på oförklarligt sätt förirrar sig förstaden ut på landet, ut i "Grevskapet", som fyller det ändlösa Västerlandet med skogar och vidunderliga plantager, där vilda gentlemen nagelfar dagens krönikor under ett konstgjort ljus.

L i v s ö d e n¹

I.

Ändlösa minns jag det heliga landets alléer, templets terrasser!
Vart tog brahmanen vägen som lärde mig Ordspråkens mening?

¹ Av Rimbauds "Illuminations" är dessa bland de sista, troligen skrivna i marginalen till "Une saison en enfer". Ö. a.

Från den tiden, från det landet minns jag alla, till och med de gamla gummorna! Jag minns timmar av silver och sol bortåt floderna och hur min följeslagerska lade sin hand på min axel och hur vi smekte varandra, stående, mitt på den gråsprängda slätten... En svärm av eldröda duvor brusade kring min tanke... Här i min landsflykt har jag hållit mig med en scen där jag låtit spela alla litteraturers dramatiska mästerverk. Jag kunde visa er vägen till outtömliga rikedomar. Jag följer de skatters öden som ni en gång fann. Och jag anar hur det skall gå! Min vishet är lika ringaktad som Kaos. Men vad är mitt Intet, jämfört med den förlamande tomhet som väntar er?

II.

Jag är en uppfinnare, förtjänstfull på helt annat sätt än mina föregångare, en musiker nästan som uppfunnit någonting liknande kärlekens tonart. Och nu — som lantjunkare i en mager bygd med nykter himmel — nu söker jag med vemod dra mig till minnes min barndoms tiggarliv, mina lärlingsår, hur jag kom där med tomma händer, mina litterära strider, de fem eller sex gånger jag blev änkeling och några kamratfester då mitt egensinne hindrade mig att delta i den allmänna stämningen. Jag saknar inte min forna del i den gudomliga glädjen: den nyktra luften i denna bittra landsbygd ger kraftig näring åt min karga skepticism. Men eftersom jag aldrig mera kan få bruk för denna skepticism och för övrigt ägnar mig åt nya sorger — så väntar jag bara på att bli en våldsamt elak idiot.

III.

På en vind, där jag blev inlåst vid tolv års ålder, lärde jag känna världen, såg jag i bilder den mänskliga komedien. I en källare fick jag lära historia. På någon nattlig fest i en nordlig stad mötte jag alla de antika mästarnas kvinnor. I Paris, i en gammal passage, blev jag undervisad i klassiska ämnen. I en storslagen, av hela Österlandet omgiven boning, fullbordade jag mitt ofantliga livsverk och tillbragte jag min vördnadsvärda ålderdom. Jag har kokat bort mitt blod. Jag har fått bakläxa. Jag kan inte längre ens tänka på det som varit. Jag är verkligen på andra sidan graven och mottar inga uppdrag.

Övers. av *Gunnar Ekelöf*.